



*recer***cat**

JORNADA DE CULTURA I RECERCA LOCAL
DELS TERRITORIS DE PARLA CATALANA

XIII EDICIÓ – 28, 29 i 30 d'abril de 2017

Plaça d'Evarist Fàbregas – Centre de Lectura de Reus

Contacte:

M. Carme Jiménez Fernández

Mercè Roca Alcaina

www.irmu.org // mcarme@irmu.org i merce@irmu.org

Tel. 977401757

667272237

Introducció

L'Institut Ramon Muntaner. Fundació Privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana té com a principals objectius els suport a la recerca i a l'activitat dels centres i instituts d'estudis dels territoris de parla catalana, un important teixit associatiu responsable de la recerca i l'activitat cultural dins l'àmbit local i comarcal, i que han constituït en moments políticament complicats i continua essent un dels principals pilars de la nostra cultura.

Al llarg de la seva trajectòria l'Institut ha pogut documentar l'existència de més de quatre-centes entitats de Catalunya, les Illes Balears, la Catalunya Nord, l'Alguer, la Franja, el País Valencià, l'Alguer i Andorra, més d'un centenar de les quals formen part de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, Premi Nacional de Patrimoni Cultural 2007 atorgat per la Generalitat de Catalunya, entitat de caire federatiu que forma part del Patronat de l'Institut Ramon Muntaner juntament amb la Generalitat de Catalunya.

La importància d'aquesta xarxa cultural en els respectius territoris, en el món local, comarcal, etc. és cabdal per la dinamització cultural, la recerca, la valoració del patrimoni. Ho és en cada lloc concret i ho és pel conjunt de la cultura catalana. Per això és important i necessari articular dinàmiques de difusió i coneixement del conjunt de la xarxa de centres d'estudis.

És per aquest motiu que l'Institut organitza el RECERCAT. Jornada de Cultura i Recerca local dels Territoris de Parla Catalana amb l'objectiu de posar la recerca local i comarcal a l'abast de tothom i facilitar la comunicació entre entitats de diferents àmbits territorials. Es va decidir vincular aquesta activitat a la Capital de la Cultura Catalana per tal que fos itinerant.

El Recercat inclou una fira-exposició de 250 quadrats; exposicions; taules rodones; presentacions i activitats infantils. Es dissenya un programa atractiu, amb les nostres entitats de referència a nivell local i comarcal, que sigui d'interès tant per als membres dels centres d'estudis que venen d'altres territoris com per al gaudi de la població local.

La primera edició a Esparreguera va ser tot un repte però també un èxit. Van participar una cinquantena d'entitats i més d'un centenar de persones van assistir als diferents actes i van visitar les exposicions. En aquesta edició ens va acompanyar el Sr. Joan Saura que en aquells moments era Conseller de Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya. També es va produir un important seguiment per part de la població local.

L'any 2006, segona edició, va tenir lloc a Amposta. Allà es van reunir una setantena d'entitats dels diferents territoris de parla catalana i la fira va estar formada per 48 estands. En total van participar en l'activitat més de 250 persones, més el públic assistent. A Amposta varem comptar amb la visita de qui era en aquells moments Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya el Sr. Ferran Mascarell qui va visitar els diferents estands i va ser l'encarregat del lliurament dels premis.

A Lleida es van superar totes les expectatives. Es van reservar 60 estands que estaven ubicats a la plaça Sant Joan i es van programar tot un conjunt d'activitats complementàries.

A Perpinyà, va continuar creixent amb gairebé vuitanta entitats representades. Vam voler que aquesta edició fos molt més participativa i que els membres dels centres poguessin disposar d'una major llibertat i gaudir de les diferents activitats que van tenir lloc al llarg de la jornada. Per aquest motiu es va pensar la fira com un espai d'exposició i venda, estructurat en àmbits territorials. L'Institut va ser l'encarregat del disseny i muntatge d'aquests àmbits. Els canvis de la IV edició van tenir com a objectiu principal incentivar la participació en aquest RECERCAT a Perpinyà.

El canvi de format va ser molt positiu: per la major participació dels membres de les entitats en les activitats; per un major intercanvi d'informació entre els participants i un millor accés a les publicacions exposades. El lliurament dels premis va comptar amb la presència de l'aleshores Conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya, el Sr. Joan M. Tresserras i de l'alcalde de Perpinyà, el Sr. Joan-Pau Alduy.

El 2009 a Figueres es va consolidar un nou model amb una gran carpa que acollia tota la fira. Aquesta nova disposició va portar un major nombre de visitants locals i va afavorir el contacte entre els representants de les activitats participants. De nou, el punt de venda va ser tot un èxit. La novetat del 2009 va ser allargar la fira i aprofitar la infraestructura fins el diumenge a les 14 hores. Els resultats de l'edició 2009 es valoren molt positivament.

A Badalona, 2010, es va continuar amb el format de Figueres i hem incrementat considerablement el públic local que tant dissabte com diumenge van visitar la carpa. Els elements que ho van afavorir van ser: la seva ubicació, la difusió als mitjans de comunicació locals, la complicitat amb entitats i associacions de la ciutat que ens acollia. Una bona oferta d'activitats complementàries també va afavorir la presència d'un major nombre de representants de centre d'estudis tant el dissabte com el diumenge.

A Escaldes-Engordany en va mantenir el format iniciat a Figueres l'any 2009 i es va consolidar l'espai de mostra d'audiovisuals que varem estrenar el 2010. L'oferta d'activitats va ser molt variada. Hi va haver la presència de 5 exposicions, dues taules rodones, els premis de reconeixement Recercat i diferents visites. Aquesta edició va suposar despassar el centenar d'entitats participants superant d'aquesta manera amb escreix el nombre de participants d'edicions anteriors. Cal destacar l'important suport rebut en l'organització per la nostra entitat de referència en el territori, la Societat Andorrana de Ciències, i el Comú d'Escaldes-Engordany. No podem deixar de destacar també la col·laboració del Comú de Canillo.

El 2012 Tarragona. Va ser la primera edició en què es va lliurar com a premi a la persona l'Obra gràfica guanyadora del I Premi d'Obra gràfica Recercat convocat conjuntament Fundació Privada Mútua Catalana i Institut Ramon Muntaner. Es tracta de l'obra "Landscape" de l'artista Pilar Lanau. L'activitat es va concentrar en el Palau de Congressos de Tarragona i aquest fet va restar la participació de públic local.

L'any 2013 acollia el Recercat Ripoll. Es va mantenir l'estructura de carpa en una plaça just davant de l'Ajuntament i això també va facilitar que el públic local gaudís de l'activitat.

L'any 2014 arribàvem a la desena edició i suposava un nou repte el fet que Barcelona fos la Capital de la Cultura Catalana. L'activitat es va iniciar ja tota la setmana anterior amb activitats als diferents barris de la ciutat que es van coorganitzar amb els grups de recerca local de Barcelona. Els actes centrals es van concentrar al Centre Ars Santa Mònica i va ser en aquesta edició que vam inaugurar un espai d'exposició vinculat al Carnet Recercat i també va ser el primer any en què es va celebrar el "Recerxíc" amb activitats pensades des del món local i adreçades a públic infantil. Es va continuar en una línia ascendent quant a participació de centres d'estudis i la implicació dels grups de recerca de la ciutat també va

contribuir a què hi participés públic local. Aquell any els premis Recercat es van lliurar al Palau de la Generalitat presidits pel Conseller de Cultura l'Honorable Ferran Mascarell.

El 2015 la ciutat Capital de la Cultura Catalana era Vilafranca del Penedès. A Vilafranca es va produir una molt alta participació tant per part de membres de centres d'estudis com de públic local. Es va mantenir l'estructura i només es va incloure una novetat un concert inclòs dins els actes del 750 aniversari de Ramon Muntaner, que va ser la seva preestrena.

El 2016 era el torn de Vic. Vic va suposar un salt endavant en les relacions amb les entitats i governs de les Illes Balears i el País Valencià. Va ser un cap de setmana on es van iniciar molts contactes i es van obrint línies de col·laboració en les que es continua treballant.

I finalment, Reus l'any 2017. Una edició que presenta novetats com per exemple una exposició que inclou 47 pòsters de projectes generats des dels centres d'estudis dels diferents àmbits territorials; el fet que la mostra d'audiovisuals s'incorpora al programa com un espai de debat i la programació dins l'espai "Recerxiç" d'un espectacle infantil literari ja que enguany se celebra la desena edició de Litterarum. Fira d'Espectacles Literaris de Móra d'Ebre els dies 26, 27 i 28 de maig.

Per concloure podem dir que el balanç d'aquests anys és molt positiu ja que estem assolint els objectius principals que ens havíem marcat: fer xarxa i facilitar la comunicació entre els centres i difondre la ingent activitat dels centres i instituts d'estudis locals i comarcals. Aquesta Jornada s'ha convertit en el lloc de referència on trobar tota la recerca que s'està realitzant dins l'àmbit local i comarcal, en una diada per a la comunicació entre els centres dels diferents espais territorials de parla catalana i pel reconeixement a la important tasca que des de fa molts anys aquest teixit associatiu ha fet generador de cultura en el territori.

A més a més, el RECERCAT suposa un moviment cultural i econòmic important per la ciutat que l'acull ja que s'hi desplacen entorn a 300 persones membres de centres d'estudis i se genera tot un conjunt d'activitats que també estan molt pensades perquè siguin interessants i atractives per al públic local.

Tots els actes són gratuïts i oberts

XIII EDICIÓ DEL RECERCAT **28, 29 i 30 d'abril de 2017** **REUS**

FIRA Plaça d'Evarist Fàbregas

L'espai de la fira està situat a l'interior d'una carpa de 250 m². Els estands estan organitzats per espais territorials (Barcelona-Osona; Penedès; Tarragona; Terres de l'Ebre; Girona - Catalunya del Nord, País Valencià; Illes Balears – l'Alguer; Lleida - La Franja - Andorra) i al seu interior s'hi poden trobar les novetats editorials de la recerca local i comarcal del conjunt dels territoris de parla catalana, així com una mostra dels projectes més destacats dels centres i instituts d'estudis locals i comarcals participants.

Inauguració a càrrec de les autoritats, dissabte a les **10 del matí**

Divendres tarda: 18.00 a 21.00 hores

Dissabte de 10.00 a 14.30 h i de 17.00 a 21.00 h

Diumenge de 10.00 a 14.30 h

EXPOSICIONS

- **La veu de la terra. Els escriptors de la comarca parlen.** Produïda per l'Institut d'Estudis Ilerdencs, el Consell Comarcal de les Garrigues i el Centre d'Estudis de les Garrigues.

Al Centre de Lectura (C/ Major, 15)

L'exposició fa un recull de 16 autores i autors literaris de la comarca de les Garrigues, amb informació biogràfica de cadascun d'ells, els títols de les seves obres més representatives i fragments d'aquestes. Entre aquests escriptors i escriptores destaquen Josep Vallverdú, Vidal Vidal i Montse Germà, entre d'altres.

“Un segle i mig de cultura a Reus i a Catalunya. La cultura que ha generat el Centre de Lectura”. Produïda pel Centre de Lectura de Reus i el Museu de Reus.

A la sala Fortuny i altres espais del Centre de Lectura (C/ Major, 15) i al Museu de Reus (Museu Salvador Vilaseca del Raval de Santa Anna), del 27 d'abril al 20 de juny de 2017

Aquesta és una exposició didàctica que resumeix el segle i mig de cultura que ha generat el Centre de Lectura d'ençà de la seva fundació l'any 1859. L'exposició està dividida en quatre grans àmbits cronològics per englobar la totalitat de la trajectòria vital i cultural de l'entitat:

- Els orígens i la lluita per la pervivència (1859-1897)
- Els anys d'esplendor (1897-1936)
- Temps de dificultats (1936-1975)
- L'etapa contemporània (del 1975 fins a l'actualitat)

30 anys de l'IME. Produïda per l'Institut Menorquí d'Estudis

Al Centre de Lectura (C/ Major, 15)

L'exposició, mitjançant 10 panells, glossa com des de l'IME s'ha desenvolupat una intensa tasca de dinamització cultural a Menorca durant els seus 30 anys de trajectòria, amb importants actuacions com ara el seu paper en la declaració de l'illa com a Reserva de la Biosfera. També dona compta de la tasca de l'IME en la posada en valor del patrimoni natural i històric de Menorca, donant-ne projecció a través de l'edició de llibres de temàtica menorquina i l'organització de cursos, jornades, seminaris, etc.

«Els bombardeigs a Reus (1937-1939)». Produïda per Carrutxa

A la seu de Carrutxa (Travessera del C/ Nou de St Josep, 10)

Aquest abril fa vuitanta anys dels primers bombardeigs sobre el terme de Reus, durant la Guerra Civil. Amb aquest motiu, aquesta exposició es podrà visitar durant tot el mes.

PRESENTACIONS

Divendres 28 d'abril de 19 a 21.30 hores

Lloc: Sala d'actes del Centre de Lectura

- **Mosaic Recercat : La memòria com a recurs històric i social.** Mostra d'audiovisuals realitzats des de la perspectiva de la memòria històrica.
Condueix l'acte: Pineda Vaquer, Institut Ramon Muntaner.
 - **Por al cel. La vida a la Selva durant els bombardeigs feixistes al Camp de Tarragona (1936-1939).** Direcció de Marta Trill i Axel Baiget.
Producció: Canal Camp TV amb la col·laboració del Centre d'Estudis Selvatans (La Selva del Camp).
El documental relata com era la vida a la Selva del Camp durant els bombardejos franquistes del 1936 al 1939, donant una visió inèdita tant de la Selva del Camp com del seu entorn d'influència a través tant d'enregistraments de memòria oral de veïns de la Selva del Camp que van viure aquella època com de documentació inèdita de l'Arxiu Històric de l'Exèrcit de l'Aire a Madrid, l'Ufficio Storico dell'Aeronautica Militare (USAM) de Roma, el Centre de la Imatge Mas Iglésias de Reus i l'Arxiu Històric de la Selva del Camp.
 - **La Memòria del Pla 1931-1955**
El Centre de Recerques del Pla d'Urgell va impulsar aquest projecte amb la intenció de conservar les vivències dels padrins i padrines de la comarca mitjançant l'enregistrament audiovisual, per evitar que es perdessin amb la seva desaparició física. Ara com ara, Mascançà ja ha realitzat entrevistes a seixanta persones diferents, de tots els municipis de la comarca, de diferents visions socials i tant homes com dones. Les persones entrevistades tenen en comú que formen part d'una àmplia generació nascuda entre finals dels anys deu i primers anys trenta, però sempre abans de la Guerra Civil.
Visualitzarem l'apartat que se centra en el període de la Guerra Civil.
 - **40 anys del Congrés de Cultura Catalana**

Debat a càrrec de Jordi Soldevila, Axel Baiget i Marta Rovira. Modera: Josep Fàbregas, Centre de Lectura de Reus.

Dissabte, 29 d'abril

Lloc: Sala d'actes del Centre de Lectura

10.30 – 12.00 h - “Patrimoni a debat: reflexions des de la societat civil”. Espai conduït per les Comissions Cíviques del Patrimoni del Baix Llobregat i les Terres de l'Ebre. Enguany també comptarem amb la col·laboració de la Fundació Món Rural. Es tracta d'un espai de debat i reflexió amb l'objectiu de fer una aproximació al patrimoni des dels centres d'estudis sobre la base dels casos que han treballat les dues comissions cíviques constituïdes actualment, la presència d'experts i les aportacions dels assistents. El tema que proposen enguany és: **Com abordar l'estudi i la protecció del patrimoni dels espais agraris.**

L'objectiu de la taula rodona és debatre sobre l'estat actual de l'estudi dels espais agraris com a elements patrimonials. És evident que els espais agraris tenen una funció productiva principal i actual, però també alberguen una sèrie d'elements patrimonials que hi estan vinculats i que són el llegat de les diferents transformacions (productives i socials) que ha anat patint l'activitat agrària al llarg de la història. Quins són aquests elements? Com els estudiem i/o els inventariem? Cal protegir-los? Són compatibles amb l'activitat agrària moderna actual?

Hi intervenen:

- Frederic Prieto, Comissió Cívica del Patrimoni del Baix Llobregat.
- Adelina Casanova, Comissió Cívica del Patrimoni de les Terres de l'Ebre.
- Salvador Palomar, Carrutxa.
- Mario Urrea, alcalde de Torrebesses.

Modera: Eduard Trepà, Fundació del Món Rural.

12.00 - 13.00 h - Mosaic d'experiències: Centres d'estudis i universitats treballant junts per al patrimoni i la cultura.

S'hi presentaran dues experiències:

El projecte Patrimoni. Laboratori d'Investigació del Patrimoni a les Àrees Rurals, del Programa d'Extensió Universitària del Servei d'Activitats Socioculturals de la Universitat Jaume I de Castelló.

Presenten el projecte Albert López Monfort, director del Servei d'Activitats Socioculturals de la UJI; Ángel Portolés Górriz, coordinador del projecte Patrimoni del Programa d'Extensió Universitària de la UJI, i Fina García Sanahuja i Maricruz García Benito, del Grup d'Estudi del Patrimoni de Costur.

- **El projecte de Campus Extens** de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Presenten el projecte Jordi Tous, vicerector d'Universitats i Societat de la Universitat Rovira i Virgili; Josep Fàbregas, del Centre de Lectura de Reus, i Victòria Almuni, del Centre d'Estudis Seniens.

Bar-restaurant del Centre de Lectura de Reus

13.00 a 13.30 h - Vermut-presentació: “Noves formes de consum”, a càrrec d'Arç Cooperativa i d'OCR (Opcions de Consum Responsable). Exemple de facilitació per accedir a nous mercats de consum vinculats a noves formes de fer i de consumir (mercat social).

18.30h – 20.00 h – Mosaic Recercat: presentació de projectes

- La premsa històrica a la ciutat de Reus, a càrrec de Joan Navais. Centre de Lectura de Reus.
- Focs festius a la Mediterrània. II Simposi Internacional, a càrrec de Montsant Fonts. Carrutxa.
- Jornada científica. L'obra pública i els seus professionals (s. XVIII-XX). Biografies, projectes, impacte de la modernització, a càrrec de David Moré. Centre d'Estudis Tossencs.
- Paco Xammar: 50 anys a la perifèria de Tarragona, a càrrec de Ricard Lahoz. Cercle d'Estudis Històrics i Socials “Guillem Oliver”.
- L'Inventari de Danses Vives de Catalunya, a càrrec de Montserrat Garrich de l'Ebart Català de Dansaires.

LLIURAMENT DELS PREMIS RECERCAT

Dissabte, 29 d'abril - 13.30 h

Lloc: Sala d'Actes del Centre de Lectura de Reus

Presentats per Montse Auqué, del col·lectiu En Veu Alta de la Biblioteca del Centre de Lectura de Reus.

L'acte serà presidit per l'Honorable Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el Sr. Santi Vila.

Hi haurà una actuació de saxo soprano a càrrec de Xavier Pié.

Xavier Pié ens oferirà una selecció de temes estàndards de jazz amb el seu saxo soprano, interpretats des de la perspectiva d'un instrument que vol aprofundir en la intensitat de les melodies i en la seva capacitat de transmetre emocions.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

VISITES (dissabte i diumenge matí)

- **Dissabte 17.00 h** (sortida des del Restaurant): Visita guiada a l'exposició "Un segle i mig de cultura a Reus i a Catalunya. La cultura que ha generat el Centre de Lectura", a càrrec de l'historiador Jaume Masó.

- Diumenge al matí:
 - o **11.00 h**: Visita a l'Institut Pere Mata (Punt de trobada: el mateix Institut Pere Mata)
L'any 1898 comença la construcció de l'Institut psiquiàtric Pere Mata, un dels grans projectes de l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, fet que marcaria l'inici de la brillant etapa modernista que va viure la ciutat de Reus. A partir d'aquell moment, Domènech

realitza aquí altres edificis i l'esperit del Modernisme s'estén amb força per tota la ciutat.

L'Institut Pere Mata, construït seguint l'esquema de conjunt de pavellons, va ser el precedent de l'Hospital de Sant Pau de Barcelona, i en l'actualitat està considerat com una de les joies del Modernisme.

El pavelló "dels distingits" és, per la seva riquesa ornamental, el de més valor artístic de tot el conjunt hospitalari, ja que conserva l'espectacular repertori decoratiu del Modernisme. És l'únic pavelló que es pot visitar i s'hi realitzen diferents actes culturals.

- **10.00 h - «Els bombardeigs a Reus (1937-1939)»**

10.00 – 11.00 h - Visita guiada a l'exposició

11.15 – 12.00 h - Recorregut pels carrers de Reus, tot recordant moments dels bombardeigs que va patir la ciutat:

C/ del Roser, per on van entrar les tropes franquistes que van ocupar — C/ de Sant Miquel – C/ de Sant Vicenç, indrets força afectats per les bombes, on hi havia Ca la Sol, que Gabriel Ferrater esmenta en un text autobiogràfic — Pl. de la Llibertat, on es va produir l'episodi més sagnant dels bombardeigs — Pl. de Prim, on es va construir el primer refugi públic, i altres anècdotes sobre la guerra — C/ de Sant Llorenç - Refugi de la Patacada.

12.00 h - Visita al refugi antiaeri de la Patacada

Col·labora: Museu de Reus.

(Màxim 20 persones)

El diumenge al matí caldrà triar una de les dues visites.

Inscripcions gratuïtes. Cal fer-ne reserva prèvia al 977401757 o a merce@irmu.org abans del dia 26 d'abril.

RECERXIC

Bon profit, Miquel

Tres històries on tres nois en són els protagonistes: en Miquel, en Martí i en Pol. Hi havia una vegada en *Miquel*. Hi havia una vegada en *Martí*. Hi havia una vegada en *Pol*. Tres contes que ens aproparan diferents aspectes de la vida i obra del poeta, com són la fàbrica a partir del poema *Elionor*, on discorre una petita història d'amor; la invalidesa, amb el poema *Plou i fa sol*, en què un jove coratjós fa front a les seves adversitats físiques, i, per acabar, els populars poemes del llibre *Bon profit*, on veurem un marrec mandrós que un bon dia s'ha d'espavilar.

Espectacle literari infantil de titelles amb acompanyament musical en directe sobre Miquel Martí i Pol.

Companyia Micro Troupe

A partir de 4 anys.

Dissabte a les 18.00 h a la plaça d'Evarist Fàbregas

Espectacle programat en col·laboració amb Litterarum. Fira d'espectacles literaris de Móra d'Ebre i el Centre Comercial el Pallol.

DINAR ANUAL DE LA RECERCA LOCAL (dissabte, 15.00 h)
Lloc: Cal Rofes, C/ de Sant Vicenç 21-23.

ORGANITZA:

Institut Ramon Muntaner
Centre de Lectura de Reus
Ajuntament de Reus
Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana
Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

COL·LABOREN:

Associació d'Estudis Reusencs
Carrutxa
Centre Miró
Centre d'Estudis Selvatans (La Selva del Camp)
Centres d'Estudis Mont-rogens
Fundació Món Rural
Fira del Llibre Ebrenc
Litterarum
Centre Comercial El Pallol
Museu de Reus
Universitat Rovira i Virgili
Universitat Jaume I de Castelló
Comissió Cívica del Patrimoni del Baix Llobregat
Comissió Cívica de Patrimoni de les Terres de l'Ebre

AMB EL SUPORT DE:

Fundació Josep Irla
Organització Capital de la Cultura Catalana
Ajuntament de Móra la Nova

AMB EL PATROCINI DE:

Obra Social "la Caixa"
Fundació Privada Mútua Catalana





recercat
Centres d'estudis de parla catalana

13^è
edició

Jornades de cultura i recerca local

Reus, 28, 29 i 30 d'abril de 2017
Plaça d'Evarist Fàbregas i Centre de Lectura de Reus

Exposicions Activitats Debats
Presentacions Conferències
Actualitat
Fira Audiovisuals Llibres
Premis Tallers infantils Projectes

Per a més informació:
www.irmu.cat

Entrada lliure
Us hi esperem !

2017
REUS
CAPITAL DE LA
CULTURA CATALANA

Organitza:



Col·laboren:



Amb el suport de:



Patrocina per:

